

Svar på skriftligt spörsmål om införande av en ny maximal belåningsgrad för hushåll

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 88/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Matias Martinen /saml m.fl.:

Ämnar ministern gå till väga så som hen har försäkrat riksdagen och sålunda föreslår att en ny maximal belåningsgrad inte införs?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Så som det framgår av finansministeriets utredning (FM119:00/2018), som publicerades den 1 oktober 2019, ligger de finländska hushållens skuldsättning – både i fråga om bostadskrediter och i fråga om konsumtionskrediter – historiskt sett på hög nivå. Hushållens belåningsgrad är högre i Finland än i EU-länderna i genomsnitt. Skuldbeloppet i förhållande till de tillgängliga inkomsterna har fördubblats under 2000-talet och uppgick i slutet av det tredje kvartalet 2019 till 127,2 procent. Det här innebär att hushållens skulder långsiktigt har ökat betydligt snabbare än de tillgängliga inkomsterna för boende och övrig konsumtion samt sparande.

Ett av arbetsgruppens viktigaste förslag är förslaget på en maximal belåningsgrad som är högst 4,5 gånger i förhållande till privatpersonens eller hushållets årliga bruttoinkomster. I beräkningen beaktas den kredit som ska beviljas, tidigare lån och andelen av husbolagslån. Krediter under 20 000 euro i enlighet med 7 kap. i konsumentskyddslagen beaktas enligt förslaget inte.

I remissresponsen för arbetsgruppens utredning liksom i den offentliga diskussionen i övrigt har det gjorts ett flertal anmärkningar gällande förslaget på en maximal belåningsgrad. I vissa anmärkningar har det bedömts att detta kommer att påverka bostadsmarknaden på ett ofördelaktigt sätt och till exempel möjligheterna för unga hushåll, det vill säga dem som köper sin första bostad, att få lån. Det har också framförts att en maximal belåningsgrad dåligt beskriver hushållens skuldbetalningsförmåga eftersom de årliga inkomsterna kan variera på grund av tidsbundna anställningar, familjeledigheter och av andra orsaker.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 88/2020 rd

Av hushållens skuld är cirka 75 procent skuld i anslutning till boendet, det vill säga bostadslån och husbolagslån. Därför kan bostadslånen inte betraktas som betydelselösa i granskningen av helhetsskuldsättningen. Likväl av samma orsak har strävan varit att inrikta de instrument som arbetsgruppen har föreslagit på alla kreditgivare och således på hushållens helhetsskuldsättning. Enligt förslaget ska den maximala belåningsgraden tillämpas förutom på bostadslån även på stora konsumtionskrediter och därutöver ska husbolagslånen beaktas i beräkningen.

Vad gäller de framförda anmärkningarna bör det beaktas att kreditgivarna i den modell som föreslås redan nu har möjlighet att avvika från den här restriktionen i 15 procent av kreditbeviljningen. Detta betyder att en del av kredittagarna kan tillåtas en högre skuldnivå än vanligt till exempel på grund av förmögenhet eller andra orsaker. Utgående från bedömningar möjliggör den föreslagna dimensioneringen att verksamheten på kreditmarknaden till största delen kan bevaras oförändrad eller att kreditbeviljningen bland en tämligen begränsad del av kredittagarna på sin höjd åtstramas lindrigt.

Enligt Statistikcentralen bodde en fjärdedel av Finlands befolkning och 33 procent av hushållen i hyresbostäder 2018. Granskat utgående från statistiken för samma år bodde 45 procent av hushållen i huvudstadsregionen på hyra och 49 procent i ägarbostäder. Allt fler hushåll väljer numera att bo med hyra. Enligt Statistikcentralen har det blivit all vanligare att bo med hyra, särskilt bland personer under 40 år. Det torde finnas många anledningar till att det blivit vanligare att bo med hyra men särskilt i tillväxtcentra har alltså alla hushåll inte heller hittills velat eller kunnat bo i ägarbostäder. I ljuset av statistiken är det svårt att se att en maximal belåningsgrad skulle förändra bostadsmarknaden kraftigt jämfört med det redan rådande läget. Däremot har arbetsgruppen ansett att en maximal belåningsgrad på lång sikt kan bromsa en ökning av bostadspriserna där som skuld-inkomstförhållandet är stort vilket kan antas bromsa en regional differentiering på bostadsmarknaden och bostadsprisökningen.

Med beaktande av ovan nämnda omständigheter är syftet med instrumentet inte att begränsa den normala verksamheten på kredit- och bostadsmarknaden. Strävan är att genom en maximal belåningsgrad förhindra att till exempel en överhettning på bostadsmarknaden leder till att hushållens allmänna skuldsättning ökar kraftigt i framtiden. Syftet är att hålla fast vid den goda låneskötselkultur som nu råder i Finland. Avsikten är således inte heller att med hjälp av instrumentet begränsa skälig skuldsättning i förhållande till inkomsterna för hushållen.

I statsminister Marins regeringsprogram konstateras att den snabbt växande överskuldsättningen hos hushållen gör hushållen sårbara i det fall att deras inkomster minskar och

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 88/2020 rd

räntenivån stiger. Det beslutas om de åtgärder som behövs för att dämpa hushållens direkta och indirekta skuldsättningsutveckling och för att trygga finansieringsstabiliteten utgående från arbetsgruppens beredning.

Remissbehandlingen av arbetsgruppens utredning avslutas i slutet av november 2019. Utgående från remissresponsen och övriga utredningar vidarebereds regeringens proposition till ändring av kreditinstitutslagen och vissa andra lagar i anslutning i tjänsten vid finansministeriet under 2020. Avsikten är att regeringens proposition lämnas till riksdagen under vårsessionen 2021. Under den fortsatta beredningen utvecklas också instrument för att dämpa skuldsättningen för parametrarnas del i syfte att beakta olika infallsvinklar och för att noggrant avväga alternativen för genomförande och därvid även se till att det inte uppstår oskäliga situationer för enskilda hushåll. Som det framgår av riksdagsprotokollet har jag konstaterat följande: ”Avisikten är givetvis att situationen för vanliga människor som sköter sina skulder och krediter på behörigt sätt inte behöver stramas åt eller försvåras.”

Helsingfors den 13 mars 2020

Finansminister Katri Kulmuni